

Från redaktionen

I samband med kursen *Att ge stöd till nyanlända föräldrar med särskild betoning på barnperspektiv och barns perspektiv* som genomfördes under innevarande år vid Tema Barn, Linköpings universitet, hade jag privilegiet att som lärare lyssna på kursdeltagarnas berättelser om sin yrkesverksamhet. Det var en grupp professionella som dagligen möter och hjälper nyanlända föräldrar som sökt asyl i Sverige. En central del i verksamheten består av föräldrastödsprogram som vid behov kombineras med individuella insatser. Tema Barns kurs utformades som respons på den professionella gruppens efterlysning av fördjupad kunskap om barnperspektiv, barns perspektiv och barnrättsperspektiv. Det senare hade särskilt aktualiserats mot bakgrund av 2020 års inkorporering av Barnkonventionen i svensk lagstiftning (se t.ex. Barn vol. 37 nr 3–4).

Behovet av fördjupad kunskap på området var också relaterat till ett specifikt dilemma som uppstod i mötet med nyanlända föräldrar. Det gällde inte *alla* nyanlända utan en viss grupp, och i den gruppen var det inte *alltid* ett problem. Men i vissa sammanhang möttes de professionella av uppfattningen bland föräldrarna att Sverige var ett starkt barncentrerat samhälle och då inte i positiv mening. Här fanns en kritik mot det svenska samhällets sätt att placera barnen i centrum. I möten med lärare, biståndshandläggare, barnsköterskor och andra professionella aktörer hade dessa föräldrar upplevt det sätt varpå barnen gavs röst och utrymme som något främmande och ibland till och med som ett hot mot familjens sammanhållning och kultur. Med andra ord, det sätt varpå professionella aktörer inkluderade barn fick en icke avsedd effekt; föräldrarna kände sig utsatta och missförstådda. Det fanns också, berättade våra kursdeltagare,

ett återkommande "*worst case scenario*" som seglade upp i samtalen med föräldrarna, nämligen skräcken för att myndigheterna skulle omhänderta barnen. Dilemmat som våra kursdeltagare beskrev handlade om hur de på ett respektfullt och hänsynsfullt sätt kunde möta och föra en dialog med alla föräldrar om vikten av barnperspektiv och innebörden i barns rättigheter. Och att göra detta utan att öka bördan för en grupp som redan kände sig hotade och utsatta och som dessutom genomgått massiva migrationserfarenheter som präglade både hälsotillstånd och känsla av sammanhang.

Under kursens gång diskuterades potentiella strategier som kursdeltagarna önskade utveckla och förbättra. Exempelvis, en sådan var att påminna de nyanlända föräldrarna om kraften i kärleken till barnen. Den kärlek som i många fall varit drivande bakom flykten och migrationsprocessen – att ge barnen ett annat liv – och som föräldrarna också dagligen praktiserade i vård och omsorg om barnen. Mot den bakgrunden fanns en möjlighet att inleda en dialog om exempelvis skillnaden mellan att "lyssna på barnet" och att "barnet bestämmer" eller hur en beslutsprocess som inkluderar barnets röst kan bli mer hållbar över tid. Det fanns givetvis också andra strategier. Jag och mina kolleger var imponerade av hur våra kursdeltagare inte väjde för problemkomplexet utan istället fördjupade sina ansträngningar att förstå och hantera utmaningen.

När jag i efterhand funderar på kursens innehåll och kursdeltagarnas reflektioner över att å ena sidan stödja föräldrar att vara föräldrar och å andra sidan eftersträva en anpassning hos föräldrarna till den barnsyn som genomsyrar det svenska samhället inställer sig en kritisk fråga om makt och motmakt. För det första finns anledning att återknyta till vad Gunilla

Halldén (2009) skriver om barnperspektivets hegemoniska status. I nutida samhällsdebatt och offentliga samtal framställs barnperspektiv som något självklart och naturligt, inte minst av oss forskare inom barn- och barndomsforskningsfältet. Likaså finns idag ytterst få samhälleliga aktörer som skulle uttrycka sig kritiskt om vikten av barnperspektiv. Det antyder att barnperspektivet också fyller en funktion som retoriskt redskap som enar motstridiga viljor i sammanhang som präglas av konflikter, som exempelvis organisering av mottagningssystem för nyanlända flyktingar. För det andra, när det gäller barns rättigheter finns det idag forskning som diskuterar barnrättsdiskursen i relation till makt och politik. Holzscheiter, Josefsson och Sandin (2019) belyser detta i sitt resonemang om "*child rights governance*" som syftar på

how children's rights, and the principles and institutions associated with the idea of children's rights, have become part of the mechanisms, systems, actor constellations and instruments of governance across local, national, regional and global levels (s. 272).

Barnrättsdiskursen anammas och approprieras av aktörer i olika sektorer i samhället, både nationellt och globalt, och den är ett centralt element i moderna välfärdsstaters styrningsmodeller och sätt att organisera välfärd och fördelning av resurser. Det dilemma som våra kursdeltagare gav uttryck för, som uppstod i möten med föräldrar som inte givet anpassade sig till en rådande barnsyn i Sverige, kan ur ett sådant perspektiv betraktas som en pågående förhandling om makt och motstånd avseende innebörden av såväl föräldraskap som barndom.

I följande nummer av Barn berör den första artikeln delvis ämnet som jag lyfter ovan. Mariann Enoksen, Karen Marie Moland och Merete Oddny Karlsen redovisar en intervjustudie som med avstamp i flickors egna perspektiv undersöker mer specifikt upplevelsen av att delta i en "Jentegruppe". Mot bakgrund av statistik som visar att en stor andel flickor med minoritets-

bakgrund inte deltar i fritidsverksamhet i motsvarande omfattning som andra jämnåriga barn i Norge, har en särskilt utformad aktivitet riktats till den aktuella gruppen flickor. Författarna visar med sina resultat hur tillhörigheten utgör en resurs för flickorna inför de utmaningar som uppstår när familjens kulturella tillhörighet och skolans respektive samhällets krav möts och bryts mot varandra. I nästa artikel av Cristine B. Østbø Munch riktas uppmärksamheten på barn i norsk förskola. Artikeln syftar till att belysa hur barn interagerar med och approprierar figurer och narrativ i ett fiktivt universum – Ninjago (Lego Group). Østbø Munch tar avstamp i en fallstudie som inkluderar en grupp barn som färglägger bilder hämtade från Ninjago och läsaren får på nära håll följa barnens meningsskapande och sätt att både använda och omformulera mediavärlden på nya och oväntade sätt. I den tredje artikeln redogör Maria Hammarsten för sin forskning om ett skolprojekt som utformats i syfte att förebygga barns så kallade växtblindhet. Satsningen har utformats som en respons på rådande klimatförändringar och dess negativa påverkan på biologisk mångfald. Maria Hammarsten visar i sin studie med deltagande observationer som metod, hur barnen aktivt engagerar sig i natur och växter i mötet med skogsträdgårdar och hon hävdar att det finns en stor potential att fördjupa barns kunskap om ekologi och hållbarhet. Slutligen, i en artikel av Mona Halsauet Frønes redovisas ett utvecklingsprojekt för förskollärare om observation i den vardagliga yrkesverksamheten. Via intervjuer med tre förskolelärare vid två separata tillfällen bibringas läsaren inblick i hur lärarna resonerar kring de egna observationerna och likaså hur de öppet återger hur deras blick och förståelse av barnen förändras och fördjupas med ny kunskap och tid för reflektion.

Slutligen vill jag informera om att Barns redaktionsgrupp har fått en ny en redaktör från Finland. Varmt välkommen Kaisa Vehkalhti, docent vid Oulu University!

Karin Zetterqvist Nelson, redaktör

Referanser

Barn. Forskning om barn og barndom i Norden

Vol 37 (3–4) (2019) Trondheim: NTNU Norsk

Senter for Barneforskning, Institutt for
pedagogikk og livslang læring. [https://doi.
org/10.5324/barn.v37i3-4.3389](https://doi.org/10.5324/barn.v37i3-4.3389)

Halldén, G. (2009) Barnperspektiv: Ett ideologiskt
laddat begrepp och oprecist som analytiskt
verktyg. *Locus* (3–4), s. 4–20.

Holzscheiter, A., Josefsson, J., och Sandin, B.
(2019) Child rights governance: An introduction
on *Childhood* 26(3), s. 271–288.